

اقتصاد گردشگری، برونگرا، درونزا و مغفول دست شهر کوتاه و خرما بر نخیل شهرداری‌ها بی بهره از درآمد پایدار گردشگری

۱ | ملیحه زرین پور | صنعت گردشگری به عنوان یکی از متنوع ترین و بزرگ ترین صنایع، از مهم ترین منابع درآمدی در بسیاری از کشورهای دنیا است؛ این صنعت می تواند به صورت مستقیم و غیر مستقیم فعالیت های اقتصادی و فرهنگی یک شهر را تحت تأثیر قرار داده و به عنوان یک منبع درآمد پایدار مطرح شود، سرمایه گذاری شهرهای جهان در این صنعت نیز مؤید همین مسئله است. در ایران نیز قدرت درآمدزایی صنعت گردشگری پس از صنایع فلزی، در رتبه دوم قرار دارد که مدبران شهری بایستی به آن توجه ویژه و متفاوت تری داشته باشند، چرا که از نتایج مثبت و مهم رونق این صنعت در اقتصاد شهری، ایجاد منابع درآمدی مستقیم برای شهرداری ها، کمک به گردش اقتصادی در بخش های مختلف شهر، کمک به رفاه و عدالت اجتماعی میان شهروندان بوده و این مسئله، هم درون زایی و هم برون گرای اقتصادی در سیاست های ابلاغی اقتصاد مقاومتی را در بر دارد.

■ نقش گردشگری در توسعه پایدار شهرها

مهدی یک پسر کارشناس صنایع فرهنگی و عضو شورای مرکز رشد صنایع فن آورانه نیز در گفتگو با ما تأکید بر این که گردشگری بر درآمد پایدار شهرها تأثیر گذار است، می گوید: «این مسئله بر پایداری اقتصاد شهر هم تأثیر دارد. توسعه صنعت گردشگری در نقاط مختلف دنیا نقش مؤثری در بهبود توزیع درآمد داشته تا جایی که در برنامه ریزی و مدیریت شهری جهان، سرمایه گذاری در بخش گردشگری در اولویت برنامه ریزی ها قرار گرفته است، بر اساس نظر کارشناسان، گردش مالی در حوزه گردشگری جهان از گردش مالی بخش صنعت هم بالاتر خواهد رفت و این روند می تواند افق های جدیدی را در جذب منابع مالی گسترده برای شهرها و توسعه پایدار آن ها فراهم کند. دکتر هادی رفیعی مدیر گروه اقتصاد گردشگری پژوهشکده جهاد دانشگاهی مشهد هم با اشاره به شهرهایی در جهان که صنعت گردشگری در آن ها رونق دارد، ابراز می کند: «در این شهرها فرصت های لازم به دولت های محلی داده می شود تا از طریق آن کسب درآمد کنند، به عبارتی راهکارهای جبران هزینه ها و رسیدن به یک درآمد پایدار در این شهرها پیدا شده است ولی ما هنوز نتوانسته ایم به این راهکارها دست یابیم». نگاهی به وضعیت درآمدی شهرداری ها در حوزه گردشگری بیانگر این مطلب است که هر چند برخی از شهرداری ها مانند اصفهان از این طریق درآمدهایی پایدار کسب کرده اند اما خیلی از شهرداری های کشور از جمله مشهد نتوانسته اند از ظرفیت های موجود و قابلیت های خاص شهری خود در راستای جذب گردشگر ثابت و کسب درآمدهای پایدار بهره مناسی ببرند یا اینکه سهم ناچیزی در آن داشته اند.

■ سهم ناچیز کلان شهر مذهبی مشهد از درآمدهای پایدار حوزه گردشگری

رفیعی با بیان این که رونق یار کود اقتصاد در شهر ارتباط مستقیم با رونق ور کورد اقتصاد

شهرداری دارد، عنوان می کند: «شهرداری مشهد در حال حاضر در این حوزه وضعیت چندان مناسبی ندارد و عمده درآمدی که از اثر کسب می کند به صورت غیر مستقیم و با سهم ناچیزی است». مدیر گروه اقتصاد گردشگری پژوهشکده جهاد دانشگاهی مشهد توضیح می دهد: «شهرداری نتوانسته جایگاه مناسبی در دریافت عوارض به ویژه از بازار سوغات اثر به دست بیاورد که بخش قابل توجهی از هزینه کرد زائر هم در آن صرف می شود، هر چند دلیل آن می تواند برخی خلأهای قانونی باشد.»

■ سبقت هزینه ها از درآمد در حوزه گردشگری

به گفته رفیعی «گردشگری در نگاه کلان، یک درآمد ثابت پایدار است ولی برای شهرداری کارگشا نبوده است چرا که بیشتر از کسب درآمد، هزینه می کند»، وی می افزاید: «وقتی هزینه ها سر جمع و جایگاه گردشگری در شهر و سهم شهرداری حساب می شود کاملاً مشخص خواهد شد که شهرداری